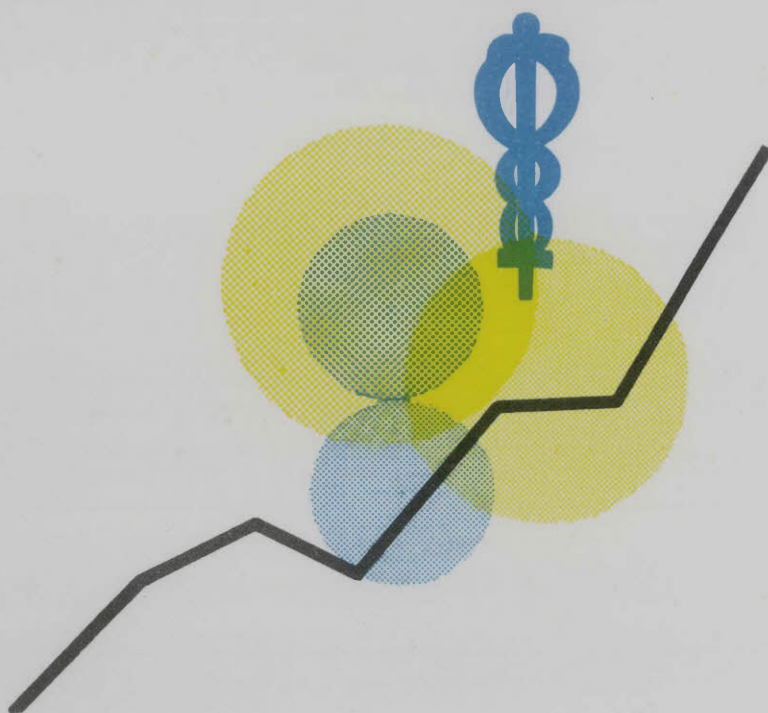

HANDELSSTATISTIEKEN

Beschrijving en Methodologie
van de Belgische Handelsstatistieken

1974

SPECIAAL NUMMER

NATIONAAL INSTITUUT VOOR DE STATISTIEK

KONINKRIJK BELGIË

MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN

HANDELSSTATISTIEKEN

**Beschrijving en Methodologie
van de Belgische Handelsstatistieken**

1974

SPECIAAL NUMMER

INHOUDSOPGAVE

DEEL I. - STATISTIEKEN VAN DE BINNENLANDSE HANDEL

1. STATISTIEKEN DIE DE ONTWIKKELING OP LANGE TERMIJN BELICHTEN:	
1.1. Algemene tellingen.....	1
1.2. Statistiek van de inschrijvingen en schrappingen in het handelsregister.....	4
2. STATISTIEKEN MET PERIODICITEIT VAN EEN JAAR EN OCCASIONELE STATISTIEKEN	
2.1. Groothandel in voedingswaren	8
2.2. Handel in motorvoertuigen en fietsen.....	9
2.3. Berekening van de toegevoegde waarde van de handel.....	10
2.4. Ambulante handel.....	12
2.5. Statistiek van het bioscoopwezen.....	13
2.6. Statistieken van de investeringen.....	13
3. CONJUNCTUURSTATISTIEKEN.....	14
3.1. Omzet van de grote distributie-ondernemingen.....	14
3.2. Omzet van de kleine detailhandelsondernemingen.....	17
3.3. Verkopen op afbetaling, persoonlijke leningen en bank- en kredietkaarten (halfjaarlijks).....	20
3.4. Omzet op grond van de B.T.W.-aangiften.....	24
4. DIVERSE STATISTIEKEN OVER BEPAALDE SUBSECTOREN VAN DE HANDEL OF STATISTIEKEN WELKE HOOFDZAKELIJK EEN ADMINISTRATIEF DOEL HEBBEN.	
4.1. Energieprodukten	24
4.2. Handel in en voorraden van inlandse tarwe bij de erkende handelaars..	26
4.3. Voorraden wijn bij de handelaars.....	27
4.4. Statistieken over toerisme en hotelwezen.....	27

DEEL II. - STATISTIEKEN VAN DE BUITENLANDSE HANDEL

1. DOEL EN GEBRUIKTE FORMULIEREN	
1.1. Doel.....	29
1.2. Gebruikte dokumenten.....	29
2. DEFINITIES	
2.1. Invoer, uitvoer, bijzondere handel en algemene handel.....	30

2.2.	<i>Land van oorsprong, van herkomst en van bestemming</i>	31
2.3.	<i>Gewicht van de goederen</i>	32
2.4.	<i>Waarde van de goederen</i>	32
3. GOEDERENNAAMLIJST		
3.1.	<i>Douanenomenclatuur van Brussel</i>	33
3.2.	<i>De NIMEXE-nomenclatuur</i>	33
3.3.	<i>De Benelux-nomenclatuur</i>	33
3.4.	<i>De Type-classificatie voor de internationale handel (TCIH)</i>	34
3.5.	<i>De Classificatie voor Tarief en Statistiek (C.S.T.)</i>	34
3.6.	<i>De internationale Typeclassificatie per industrie (ITCI)</i>	34
3.7.	<i>De Naamlijst voor vervoerstatistieken (N.V.S.)</i>	34
3.8.	<i>De minimum-goederenlijst voor de statistieken over de internationale handel</i>	34
4.	<i>GOEDEREN NIET BEGREPEN IN DE STATISTIEK</i>	34
5. INDEXCIJFERS VAN DE BUTTENLANDSE HANDEL		
5.1.	<i>Hoeveelheidsindexcijfers</i>	35
5.2.	<i>Prijsindexcijfers (unit value-indexcijfers)</i>	36
5.3.	<i>Ruilvervoet</i>	37

1. STATISTIEKEN DIE DE ONTWIKKELING OP LANGE TERMIJN BELICHTEN.

1.1. Algemene tellingen.

1.1.1. Wettelijke grondslag.

De handels- en nijverheidstellingen zijn gebaseerd op de wet van 14 december 1910. Zij worden op dezelfde datum als de volkstellingen gehouden; de economische en sociale telling van 1937 vormt hierop evenwel een uitzondering.

Handelstellingen hebben aldus plaats gevonden op 31 december 1910, 31 december 1930, 27 februari 1937, 31 december 1947 en 31 december 1961. Bijgevolg is men thans aan de zesde telling toe met name deze van 31 december 1970.

1.1.2. Toepassingsgebied.

Volgende bedrijfssectoren worden opgenomen in de handels- en nijverheidstelling :

- de visserij, het mijn- en groefbedrijf, de fabrieksnijverheid, het bouwbedrijf, de zogenaamde ambachtelijke bedrijven;
- het verkeer en vervoer en aanverwante verrichtingen;
- de groot- en kleinhandel (handelstussenpersonen inbegrepen);
- het geld-, krediet-, bank- en verzekeringswezen;
- het hotel, restaurant- en cafébedrijf en gelijkaardige bedrijven;
- de vermakelijkheden en de sport (bioscopen, schouwburgen, enz);
- de persoonsverzorging (haarkapperssalons en gelijkaardige bedrijven);
- de overige winstgevende bedrijven met handels- of nijverheidskarakter als publiciteitsondernemingen, reisagentschappen, bureaus voor arbeidsbemiddeling, verhuurkantoren, studie bureaus, bureaus voor boekhouding, inlichtingskantoren, wasserijen, enz.

Land- en tuinbouw en veehouderij zijn derhalve niet in de telling begrepen. Voor deze activiteiten heeft een afzonderlijke telling plaats.

1.1.3. Bepalingen.

Vestiging (= inrichting) : de voornaamste statistische eenheid bij de huidige telling is de vestiging d.w.z. de geografische of plaatselijke eenheid. Als vestiging wordt beschouwd elk afzonderlijk gelegen lokaal of complex van lokalen, zoals een fabriek, een werkplaats, een winkel, een kantoor waarin één of meer handels- of nijverheidsbedrijvigheden worden uitgeoefend voor rekening van eenzelfde leidend

gezag, patroon of vennootschap.

Voorbeelden :

- een broodbakkerij + winkel in één perceel, is één vestiging;
- een onderneming met zowel een industriële bakkerij als vijf verkoop-filialen die elders in de gemeente of in een andere gemeente liggen bestaat uit zes vestigingen;
- vestigingen van verschillende ondernemingen in één gebouw zijn even zoveel vestigingen.

De tijdelijke werven van een bouwonderneming worden niet beschouwd als afzonderlijke vestigingen. Eén enkel telformulier dient ingevuld te worden op de zetel van de bouwonderneming.

Voor de ondernemingen die verschillende vestigingen exploiteren moeten de inlichtingen niet noodzakelijk door het ondernemingshoofd worden verstrekt maar wel door het hoofd van de vestiging (b.v. beheerder van een bijhuis, enz..).

De vergelijking van het aantal vestigingen in opeenvolgende tellingen is soms wegens definitieverschillen vrij moeilijk. Voor 1961 werden vooral de uitgeoefende activiteiten geteld, zonder groepering op het niveau van de lokale eenheid. De vergelijking 1937 en 1947 gaat echter onder dit oogpunt tamelijk goed op.

Onderneming : de onderneming bestaat eventueel uit verschillende vestigingen, die onder éénzelfde persoon of gezag ressorteren.

In de vestiging uitgeoefende activiteit : wanneer verschillende soorten van activiteiten in de vestiging voorkomen worden zij afzonderlijk en in volgorde van dalende belangrijkheid opgegeven. Een maatstaf voor het bepalen van de belangrijkheid van de verschillende soorten van activiteiten van een vestiging, is het aantal werknemers dat in elk der activiteiten werkzaam is, of, indien mogelijk, de geschatte waarde van de omzet van de verschillende activiteiten .

Voorbeelden betreffende het onderscheid in soorten van activiteiten binnen een vestiging :

- broodbakkerij en kleinhandel in kruidenierswaren	= 2 activiteiten
- haarkapper en winkel van parfumerieartikelen	= 2 activiteiten
- kleinhandel en groothandel	= 2 activiteiten
- drukkerij en uitgeverij	= 2 activiteiten
- makelaarskantoor voor onroerende goederen en boekhoudbureau	= 2 activiteiten

Moeten niet als afzonderlijke activiteiten worden beschouwd :

de algemene diensten (bv. reparatiewerkplaats, expeditieafdeling, enz.) of de administratieve diensten die deel uitmaken van een vestiging.

Nochtans zullen de administratieve diensten die een afzonderlijk gelegen vestiging uitmaken (afzonderlijk directiekantoor) als een onderscheiden vestiging worden opgenomen.

De handelsafdeling moet echter wel als een afzonderlijke activiteit worden beschouwd wanneer in de vestiging, behalve een produktiebedrijf, ook een handelsbedrijf van niet in eigen bedrijf vervaardigde goederen wordt geëxploiteerd en wanneer zelfvervaardigde goederen, gewoonlijk en op georganiseerde wijze aan het publiek worden verkocht (kleinhandel in eigen produkten).

In de vestiging werkzame personen :

- Zelfstandige, bedrijfs- of ondernemingshoofd, niet in dienstverband : de voor eigen rekening werkende eigenaar of mede-eigenaar of elk ander persoon niet in dienstverband die belast is met het dagelijks beheer van de vestiging.
- Bedrijfs- of ondernemingshoofd in dienstverband : de persoon die, in dienstverband, belast is met het dagelijks beheer van de vestiging o.a. als directeur, gerant of filiaalhouder, enz.
- Bedienden of weddetrekkenden : de personen die onderworpen zijn aan de sociale zekerheid voor bedienden, behalve degenen gerangschikt onder de 2e alinea hiervoor.
- Werklieden of loontrekkenden : de personen die onderworpen zijn aan de sociale zekerheid voor werklieden, behalve degenen gerangschikt onder de 2e alinea hiervoor.
- Leerjongens of leermeisjes met officieel aanvaard leerkontraakt.
- Helpers : een helper is een lid van het gezin van het bedrijfshoofd, dat deze laatste helpt bij de uitoefening van zijn beroep, ongeacht of hij hiervoor een bezoldiging ontvangt.
- Huisarbeiders : huisarbeider is degene die, krachtens een uitdrukkelijke of stilzwijgende overeenkomst, hetzij thuis, hetzij in een werkplaats die hem toebehoort of die hij huurt (openbare werkplaats), voor één of meer werkgevers werkt zonder met de verbruiker rechtstreeks in betrekking te staan.

1.1.4. Telformulier.

In tegenstelling met wat in 1961 het geval was, werd in 1970 geen afzonderlijk telformulier gebruikt voor de vestigingen met bezoldigd personeel en deze zonder bezoldigde werkzame personen. Alle vestigingen moeten nu dezelfde vragenlijst invullen, nl. "Model E - Telformulier voor een handels- of nijverheidsvestiging".

In de jongste telling werden volgende gegevens verzameld :

- Naam en adres van de vestiging en van het hoofd ervan, inschrijving in het handelsregister en aantal vestigingen die deel uitmaken van de onderneming waartoe de vestiging behoort;
- Rechtsvorm van de onderneming;
- Omschrijving van het bedrijf volgens de uitgeoefende activiteiten;
- Vervaardigde produkten, verkochte goederen, verrichte werkzaamheden of verleende diensten;

- Handelsbedrijvigheid, onderverdeeld naar groot- en kleinhandel; oppervlakte van de voor het publiek toegankelijke lokalen bestemd voor het zelfbedieningssysteem;
- Vervoer en aanverwante verrichtingen voor rekening van derden;
- Overige activiteiten;
- In de vestiging werkzame personen op 31.12.1970.

1.1.5. Bedrijfsnaamlijst.

De naamlijst van de activiteiten gebruikt in 1961, was gebaseerd op de Internationale Standaard Bedrijfsindeling (I.S.I.C.) van de Verenigde Naties (Etudes statistiques, série M, n° 4, Rev. 1 Verenigde Naties, New York, 1958).

In 1970 gebruikte men echter een nomenclatuur die gebaseerd is op de Algemene systematische bedrijfsindeling in de Europese Gemeenschappen, NACE (Nomenclature générale des activités économiques dans les Communautés européennes). Aangezien deze naamlijst toepasselijk moet zijn in de verschillende E.E.G.-landen, diende zij hier en daar te worden aangepast aan specifiek Belgische toestanden. Met het oog op verdere detaillering werden codes voorzien van 5 cijfers in plaats van 4, zoals in de oorspronkelijke NACE.

1.1.6. Nut van de handelstelling.

Aangezien de beschikbare documentatie, op het gebied van de binnenlandse handel niet uitgebreid is, levert dergelijke telling zeer belangrijk documentatiemateriaal. Vooral wat de structuur van de binnenlandse handel betreft, vormt ze praktisch de enige informatiebron van betekenis.

Wegens de omvang van dergelijke algemene tellingen komen de resultaten tamelijk laat beschikbaar. De gevolgen hiervan kunnen nadelig zijn, vooral in de handel waar de veranderingen in vestiging en soort activiteit zeer snel kunnen gebeuren.

Desondanks mag men beweren dat de telling vrijwel onmisbare informatie geeft over de regionale economische structuur en tevens waardevolle elementen voor het tot stand komen van een fichier bruikbaar voor eventuele verdere onderzoeken. De gedetailleerde gegevens over het tewerkgestelde personeel vormen een bruikbare basis voor de extrapolatie van resultaten bekomen op grond van steekproeven.

1.2. Statistiek van de inschrijvingen en schrappingen in het handelsregister.

1.2.1. Instelling van een centraal handelsregister.

De instelling van dit Centraal Handelsregister was één van de belangrijkste punten van het koninklijk besluit van 18 augustus 1964 tot uitvoering van de wet van 3 juli 1956 op het handelsregister. Volgens dit besluit

treedt genoemde wet in werking op 1 september 1964 voor wat de natuurlijke personen en de handelsvennootschappen betreft die, ofwel voornemens zijn vanaf deze datum een handelswerkzaamheid uit te oefenen, ofwel, een zodanige werkzaamheid uitoefenen en niet in het handelsregister zijn ingeschreven. De wet van 30 mei 1924 tot instelling van het Handelsregister, gewijzigd bij de wet van 9 maart 1929, blijft tot op de door de Minister van Justitie te bepalen tijdstippen van toepassing op de natuurlijke personen en op de handelsvennootschappen die vóór 1 september 1964 zijn ingeschreven. Evenwel wordt de wederinschrijving van de handelaars ingeschreven onder het oude stelsel voorzien. Deze wederinschrijvingen worden thans uitgevoerd; op dit ogenblik zijn er twee categorieën van handelaars : deze ingeschreven vóór 1 september 1964, die onderworpen zijn aan de oude wetgeving en deze ingeschreven na 1 september 1964 onderworpen aan de nieuwe wetgeving.

Het Centraal Handelsregister heeft als opdracht alle inschrijvingen, schrappingen en wijzigingen opgetekend in de 29 griffies van het Rijk, te centraliseren, en een coördinatie tussen deze te verzekeren, om op deze wijze de plaatselijke handelsregisters alle inlichtingen over de bij hen ingeschreven handelaars te verstrekken. Indien bij voorbeeld een handelaar ingeschreven te Brussel een bijhuis opent te Luik en daarvoor dus een inschrijving in het Handelsregister te Luik neemt, zal het Handelsregister van Brussel automatisch, door tussenkomst van het Centraal Register een fotocopie ontvangen van deze nieuwe inschrijving en zal aldus over een volledig dossier van deze handelaar beschikken.

Bovendien verschafft het Centraal Handelsregister, dat gehouden wordt door het Ministerie van Middenstand, inlichtingen van persoonlijke aard aan de autoriteiten en aan alle geïnteresseerden. De bekendmaking van de inschrijvingen, schrappingen en wijzigingen aan het Centraal Handelsregister wordt verzekerd door ter plaatse (d.w.z. in zijn lokalen) inzage te nemen van dossiers betreffende een bepaald persoon, en door de dagelijkse publicatie van uittreksels uit het Centraal Handelsregister.

1.2.2. Verzamelde inlichtingen.

Behalve de instelling van het Centraal Handelsregister, bepaalt de nieuwe wetgeving dat de inschrijving het uitoefenen van de werkzaamheid van handelaar moet voorafgaan (dit was voordien niet het geval) en dat volgende inlichtingen moeten worden meegedeeld :

Voor een natuurlijk persoon :

- naam, voornamen, geslacht, beroep en woonplaats;
- plaats en datum van geboorte;
- nationaliteit;
- naam en voornamen van de echtgenoot, datum van het huwelijk, de huwelijksvoorwaarden en in voorkomend geval de datum van de uitspraak of van de overschrijving van de echtscheiding;
- voor een minderjarige, door wie en wanneer de machtiging om handel te drijven werd gegeven;
- de activiteit of activiteiten welke hij voornemens is uit te oefenen met aanduiding van de hoofdactiviteit;

- adres en benaming van de inrichting waar de handelsactiviteit zal worden uitgeoefend;

- wanneer de uit te oefenen activiteit aan een machtiging onderworpen is, de verwijzing opgeven van de stukken waaruit blijkt dat de persoon aan de vereiste voorwaarden voldoet;

- aanvangsdatum van de handelsactiviteit;

- de handelsactiviteiten in België en in het buitenland met de adressen en de inschrijvingsnummers van de hoofdinrichtingen, filialen of bijkantoren, waar deze activiteiten worden uitgeoefend;

- de vonnissen of arresten tegen hem uitgesproken.

Voor een rechtspersoon :

- de firmanaam, het adres van de maatschappelijke zetel en het bedrag van het bedrijfskapitaal;

- het statutaire doel;

- datum en nummer van de bijlagen van het Belgisch Staatsblad waarin de statuten en wijzigingen werden bekendgemaakt;

- de activiteit of activiteiten welke hij voornemens is uit te oefenen, met aanduiding van de voornaamste;

- adres, met benaming van de inrichting, waar de handelsactiviteit zal worden uitgeoefend;

- wanneer de uit te oefenen activiteit aan een machtiging onderworpen is, de verwijzing opgeven van de stukken waaruit blijkt dat de persoon aan de vereiste voorwaarden voldoet;

- aanvangsdatum van de handelsactiviteit;

- de handelsactiviteit uitgeoefend in België en in het buitenland met de adressen en inschrijvingsnummers van de hoofdinrichtingen, filialen of bijkantoren waar deze activiteiten worden uitgeoefend;

- voor de zaakvoerders, beheerders, directeurs, de vennoten onder een firma en de werkende vennoten, de voornaamste inlichtingen opgeven vermeld bij de natuurlijke personen.

Er werd ook voorzien dat, zoals voorheen, een handelaar die een activiteit uitoefent in gebieden die afhangen van verschillende plaatselijke registers, ingeschreven is in ieder van deze registers.

1.2.3. Statistisch aspect.

De dubbels van de mechanografische kaarten, die al de inlichtingen, verstrekt door de handelaars bevatten, worden iedere maand door het Centraal Handelsregister aan het Nationaal Instituut voor de Statistiek overgemaakt, hetgeen dit laatste toelaat statistische informatie te bekomen.

De inschrijvingen en schrappingen worden als volgt gepubliceerd :

- Indeling van de ondernemingen naar het aantal inrichtingen die er deel van uitmaken;
- Indeling van de inrichtingen volgens de nationaliteit;
- Indeling van de inrichtingen naar feitelijke bedrijvigheid;
- Indeling van de inrichtingen naar geslacht en burgerlijke staat van de eigenaar van de onderneming (natuurlijke personen);
- Indeling van de inrichtingen naar de rechtsvorm van de onderneming (rechtspersonen);
- Indeling van de inrichtingen per arrondissement;
- Indeling van de inrichtingen naar de distributievorm.

Deze statistiek heeft als uitgangspunt de toestand op 1 maart 1966; bij de aanwending van de resultaten moet rekening worden gehouden met het feit dat de nieuwe wetgeving maar van toepassing is op de handelaars die zich na 1 september 1964 hebben laten inschrijven. Aldus omvat de toestand op 1 maart 1966 het aantal inrichtingen ingeschreven tussen 1 september 1964 en 28 februari 1966 die deel uitmaken van ondernemingen opgericht na 1 september 1964 en die op 1 maart 1966 nog altijd ingeschreven waren. De inrichtingen ingeschreven gedurende deze periode en die geschrapt werden gedurende dezelfde periode werden dus niet opgenomen.

De cijfers opgenomen in de maandelijkse tabellen omvatten evenzo maar het aantal inschrijvingen en schrappingen van inrichtingen die deel uitmaken van ondernemingen opgericht na 1 september 1964. Er vloeit uit voort dat de cijfers die betrekking hebben op de inschrijvingen de werkelijkheid benaderen, maar dat het aantal schrappingen opgenomen in de huidige statistiek veel kleiner is dan het aantal stopzettingen van het bedrijf. Er zal maar een volledig overzicht mogelijk zijn wanneer alle handelaars aan dezelfde wetgeving zullen zijn onderworpen, d.w.z. na de wederinschrijving van de handelaars ingeschreven vóór 1 september 1964.

2. STATISTIEKEN MET PERIODICITEIT VAN EEN JAAR EN OCCASIONELE STATISTIEKEN.

Een van de voornaamste doeleinden van de bestaande jaarstatistieken van de groothandel in voedingswaren en dranken en van de in voorbereiding zijnde jaarstatistieken (op dit ogenblik deze van de verkoopbedrijven en reparatie-inrichtingen voor motorvoertuigen en fietsen, van de verkoop van onderdelen en toebehoren voor motorvoertuigen en van de distributie van petroleumprodukten) is het aanvullen van de statistische leemten welke men vaststelt bij het opstellen van de nationale en regionale rekeningen.

Deze statistieken laten toe de input en de output voor de betrokken bedrijfstakken te berekenen en daaruit op rechtstreekse wijze de toegevoegde waarde af te leiden. Het zijn in feite produktiestatistieken.

Als statistieken met periodiciteit van minstens één jaar zullen ook nog worden besproken deze over de ambulante handel en de bioscoopzalen.

2.1. Groothandel in voedingswaren.

Het vragenformulier voor deze statistiek dient te worden ingevuld door elke groothandelsinrichting die uitsluitend of in hoofdzaak tot doel heeft :

- de verkoop in het groot van voedingswaren of dranken aan kleinhandelaars ;
- de invoer van die goederen met het oog op hun wederverkoop in het groot ;
- de uitvoer van die goederen.

Aan de statistiek zijn eveneens onderworpen de afzonderlijke verkoopinrichtingen van ondernemingen die voedingswaren of dranken produceren indien de verkoopinrichtingen uitsluitend of in hoofdzaak de hierboven bedoelde verrichtingen tot doel hebben.

Volgende inlichtingen moeten verstrekt worden :

- de aard van de bedrijvigheid en de rechtsvorm van de onderneming waartoe de inrichting behoort;
- de tewerkgestelde personen en de personeelsuitgaven;
- het bedrag van de verkopen;
- het bedrag van de aankopen van goederen bestemd voor de wederverkoop;
- het bedrag van de voorraadveranderingen;
- de algemene kosten en diverse lasten en de kosten voor conditionering en verwerking;
- het bedrag van de aan klanten aangerekende B.T.W. en het bedrag van de B.T.W. betaald bij de aankopen. Bij verschil bekomt men de aan de fiscus te storten B.T.W.,
- de investeringen en de afschrijvingen.

2.2. Handel in motorvoertuigen en fietsen.

2.2.1. De activiteit van de verkoopbedrijven en bedrijven voor onderhoud en reparatie van motorvoertuigen.

Aan deze statistiek is onderworpen, iedere vestiging van een onderneming, waarvan de bedrijvigheid uitsluitend of in hoofdzaak bestaat in de verkoop en/of de reparatie en het onderhoud van motorvoertuigen en fietsen en die op gelijk welk ogenblik van het jaar, waarop de statistiek betrekking heeft, minstens vijf personen onderworpen aan de sociale zekerheid tewerk stelt.

Het vragenformulier, dat voor de eerste maal zal worden ingevuld over het jaar 1973, is zo opgevat dat het zal toelaten op rechtstreekse wijze de toegevoegde waarde te berekenen.

Inderdaad, er wordt gevraagd naar de hoeveelheid en de waarde van de aangekochte en verbruikte brandstoffen en grondstoffen. De aankopen van voertuigen zijn geventileerd volgens de aard van het voertuig, enerzijds in nieuwe en tweedehandse en anderzijds in personenwagens, bussen, cars en vrachtwagens en motorrijwielen, scooters, bromfietsen, fietsen en andere.

De verkopen worden uitgesplitst in "totaal" en "waarvan aan andere verdelers"; dit ten einde de dubbeltellingen uit te schakelen.

Verder wordt gevraagd naar de diverse gedane uitgaven, de voorraden, personeelsuitgaven en het aantal personeelsleden.

2.2.2. Verkoop van onderdelen en toebehoren voor motorvoertuigen.

Aangezien de verkoop van onderdelen en toebehoren, volgens de N.A.C.E.-nomenclatuur, die men thans algemeen tracht te volgen, behoort tot dezelfde groep waartoe ook de verkoop van de motorvoertuigen zelf behoort, is het noodzakelijk dat ook deze statistiek wordt opgemaakt wil men de ganse N.A.C.E.-groep bestrijken.

Een afzonderlijk vragenformulier is gerechtvaardigd door het feit dat de structuur van de bedrijven die onderdelen verkopen afwijkt van deze van de bedrijven welke motorvoertuigen en fietsen verkopen.

Het formulier moet worden ingevuld door iedere vestiging die op een willekeurig ogenblik van het jaar, vijf personen of meer, onderworpen aan de sociale zekerheid heeft tewerkgesteld en waarvan de bedrijvigheid uitsluitend of in hoofdzaak bestaat in de verkoop van onderdelen en toebehoren voor motorvoertuigen.

De opvatting van het formulier is analoog aan dit van de verkoopsbedrijven en reparatie-inrichtingen. Alleen dient hier te worden opgemerkt dat het praktisch niet mogelijk is een onderverdeling te maken in de verhandelde goederen. Vandaar dat men zich beperkt tot een rubriek "onderdelen en toebehoren" met daarnaast een rubriek "banden".

2.3. Berekening van de toegevoegde waarde van de handel.

2.3.1. Indirekte methodes.

Voor de jaren 1959 en 1965 werd een tamelijk gedetailleerde berekening van de toegevoegde waarde in de groot- en kleinhandel uitgevoerd.

Voor 1959 werd de toegevoegde waarde op de volgende wijze berekend.

In diverse statistische bronnen vond men de inkomensbestanddelen en werd de toegevoegde waarde geraamd door optelling van volgende elementen :

- betaalde lonen, wedden en sociale lasten (Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid);
- inkomens (inclusief betaalde sociale bijdragen, betaalde intresten, fiscale onderschatting) van belastbare zelfstandigen (bron : fiscale statistiek van de fysische personen) en van niet belastbare zelfstandigen (onderworpenen aan de Rijksdienst voor kinderbijslag van zelfstandigen minus belastbare);
- winsten, tantièmes, betaalde intresten, fiscale onderschatting van vennootschappen (bron : fiscale statistiek van vennootschappen);
- afschrijvingen (bron : fiscale statistiek + bijschattingen)
- huur (bron : fiscale statistiek + bijschattingen)
- correcties (voor het ondervangen van definitie-verschillen in statistische bronnen).

Aldus verkrijgt men de toegevoegde waarde tegen factorkosten. Toevoeging van de indirecte belastingen minus subsidies geeft de toegevoegde waarde tegen marktprijzen.

Voor 1965 werd de toegevoegde waarde op een andere manier bekomen.

Ter gelegenheid van het opstellen van de input-outputtabel voor 1965 werden voor de verkochte produkten marges berekend en terzelfdertijd moest de produktie (output) van de verschillende bedrijfstakken verdeeld worden volgens de aanwending (intermeditair verbruik of finale bestedingen). Uit deze berekeningen kon dan de toegevoegde waarde afgeleid worden.

Voor de overige jaren gaat men uit van de veronderstelling dat de

toegevoegde waarde dezelfde evolutie volgt als een gedeelte van de private consumptie, met name de private consumptie van materiële goederen, die meestal langs de handel op de markt worden gebracht (levensmiddelen, kleding, huishoudartikelen, enz.). Bijgevolg wordt om b.v. de bruto-toegevoegde waarde tegen factorkosten in werkelijke prijzen te bepalen in 1966, dezelfde bruto-toegevoegde waarde voor 1965 vermenigvuldigd met de waarde-index van voormelde private consumptie voor 1966 t.o.v. 1965.

Voor de berekening in constante prijzen wordt gebruik gemaakt van een hoeveelheidsindex van dezelfde private consumptie.

2.3.2. Rechtstreekse methode.

Om de toegevoegde waarde op rechtstreekse wijze te kunnen berekenen, moet men beschikken over de nodige output- en inputgegevens.

Daartoe zijn uitgebreide en goed opgezette jaarstatistieken vereist van het type "handel in motorvoertuigen en fietsen". Spijtig genoeg ontbreken thans nog dergelijke statistieken voor het grootste gedeelte van de handel. Het N.I.S. heeft een statistisch programma uitgewerkt om deze leemte zo spoedig mogelijk weg te werken. Alsdan zal men op de volgende wijze kunnen te werk gaan:

- Output : dit is de waarde van de gepresteerde dienst (hoofdzakelijk handelsmarges) tegen marktprijzen (dus inclusief indirecte belastingen) of in andere woorden : de opbrengst van de verkopen, (inclusief B.T.W. en eventueel fiscale zegels) + andere ontvangsten (conditioneren voor derden, herstellingen, commissielonen) - (aankopen, inclusief B.T.W. + voorraden op 1 januari tegen aankoopprijs - voorraden op 31 december tegen aankoopprijs). Het betreft hier aankopen van goederen, die bestemd zijn om te worden voortverkocht;
- Input : de input stemt overeen met de verbruikte goederen en diensten, die toelaten de handelsactiviteit uit te oefenen en die in het eindprodukt begrepen zijn. De bijzonderste rubrieken zijn : huur, verwarming en verlichting, vervoer door derden, onderhoud van motorvoertuigen, verzekeringen (exclusief deze begrepen in de aankopen), verpakkingsmiddelen (afzonderlijk aangekocht), kosten voor conditioneren door derden en diverse lasten (b.v. kantoorbenodigdheden, post, telefoon, publiciteit, enz..). Daaraan wordt dan nog de B.T.W. op deze goederen en diensten toegevoegd;
- Bruto-toegevoegde waarde : de bruto-toegevoegde waarde tegen marktprijzen is dus het verschil tussen de output en de input tegen marktprijzen. Men gaat over naar factorkosten door aftrek van de indirecte belastingen minus subsidies. (Voor de B.T.W. wordt het verschil tussen de B.T.W. op de output en de B.T.W. op de input als indirecte belasting van de bedrijfstak geboekt).

2.4. Ambulante handel.

Met het inzicht de verbruiker, alsook de gevestigde handelaar, te beschermen tegen sommige ongezonde en oneerlijke praktijken, verplicht de wet iedere persoon die in België de leurhandel wenst uit te oefenen houder te zijn van een speciale toelating, gematerialiseerd door de leurkaart.

Wordt beschouwd als leurhandel: de verkoop of de te koop aanbieding aan de verbruiker van alle waren, goederen en voorwerpen, die gebeuren :

- van deur tot deur;
- op de openbare weg, inbegrepen de vaste standplaatsen op de openbare weg en plaatsen als portalen, ingangen en gangen palende aan de openbare weg, toegankelijk voor het publiek en niet specifiek bestemd om gebruikt te worden voor de verkoop of voor verkoopaanbiedingen;
- op de openbare markten, inbegrepen de kermessen, de foren, hallen en overdekte markten en de plaatsen toegankelijk voor het publiek en niet specifiek bestemd om gebruikt te worden voor de verkoop of voor verkoopaanbiedingen.

Wat de leurhandel kenmerkt en hem onderscheidt van de gevestigde handel is de mobiliteit. Wordt aldus niet beschouwd als leurhandel : de verkoop of de verkoopaanbiedingen van waren of goederen gedaan door een gevestigde handelaar, op de openbare weg voor zijn winkel, voor zover het kraam of de uitstalling kan beschouwd worden als een normale verlenging van de inrichting en de waren die er uitgesteld worden van dezelfde aard zijn als die welke binnen worden te koop gesteld; de openbare verkopeningen uitgevoerd met bijstand van openbare ambtenaren.

Aan te stippen valt dat sommige waren, goederen of voorwerpen geen deel mogen uitmaken van de leurhandel. Daaronder vallen : farmaceutische- en drogerijprodukten, juwelen en uurwerken, medische en orthopedische toestellen, wapens en munitie, sterke dranken, waardepapier, (obligaties, aandelen) uitgezonderd loterijbiljetten.

Anderzijds worden activiteiten, alhoewel tot de leurhandel behorend, niet onderworpen aan de beschikkingen die de uitoefening van dit beroep reglementeren : de leurhandel in dagbladen en periodieken; de leurhandel in inlandse produkten van de land- en tuinbouw, de veeteelt, de jacht, de vogel- en visvangst voor zover de verkoop of het te koop aanbieden rechtstreeks geschiedt door de voortbrenger, de fokker, de jager, de vogelvanger of de visser of door hun werkelijke lasthebber; de leurhandel in levende dieren; het afleveren ten huize door gevestigde handelaars of door hun werkelijke lasthebbers aan een vast cliënteel wiens behoeften nauwkeurig of ongeveer vooraf bekend zijn (bv. melkboeren, bakkers, brouwers, enz); de leurhandel uitgeoefend in het kader van tijdelijke manifestaties van menslievendheid en erkend door de Minister van Middenstand.

De kaart van leurhandelaar wordt uitgereikt door het Ministerie van Middenstand door bemiddeling van de gemeentelijke administraties van de woonplaats van de aanvrager. Een kaart mag afgeleverd worden om de handel op een of meer wijzen te drijven, d.w.z. dat eenzelfde kaart tegelijk de

verkoop kan toelaten van deur tot deur en op de openbare markten.

De statistiek van de leurhandel is een tweejaarlijkse statistiek. Zij geeft de toestand weer op 1 januari van de even jaren. De inlichtingen worden verkregen door verwerking van de dubbels der afgeleverde kaarten, welke aan het N.I.S. worden overgemaakt door het Ministerie van Middenstand.

De gegevens hebben betrekking op het aantal leurhandelaars, de nationaliteit, de burgerlijke staat en het geslacht van de leurhandelaars en dit per provincie en arrondissement en per soort handel.

2.5. Statistiek van het bioscoopwezen.

Deze statistiek wil een algemeen overzicht geven van de toestand van de exploitatie van de bioscoopzalen in België en hierdoor de diensten van de Administratie van de Handel de elementen verstrekken die hen moet helpen reglementen op te stellen, met name voor wat betreft het huren van films.

Het koninklijk besluit van 25 januari 1963, dat het koninklijk besluit van 12 december 1960 in stand houdt, schrijft voor dat de Administratie van de Handel 1 van de 2 formulieren zal ontvangen, die naar het Nationaal Instituut voor de Statistiek moeten worden teruggezonden.

De lijst van de telplichtigen wordt bijgehouden dank zij de inlichtingen verstrekt door de gemeenten, welke per 31 december van ieder jaar aan het N.I.S. de benaming en het adres van de bioscoopzalen laten geworden, welke gedurende gans het jaar uitgebaat werden of waarvan de uitbating gedurende het beschouwde jaar werd begonnen.

Aan de telplichtigen wordt gevraagd, voor het betreffende jaar, afgesloten per 31 december, volgende gegevens te verstrekken :

- de breedte van de afgerolde film (16 mm., 35 mm. of meer);
- het aantal plaatsen in hun zaal (zalen) bij het begin en op het einde van het jaar;
- het aantal vertoningen en programma's per week en het aantal weken van vertoning;
- het aantal betalende en niet-betalende toeschouwers per programma en per kwartaal;
- het bedrag van de bruto- en de netto-ontvangsten;
- de sommen betaald voor het huren van de film en van het filmjournaal, alsook voor de auteursrechten en de belasting op de bioscoopvertoningen

2.6. Statistieken van de investeringen.

Aangezien er in de handel, behalve voor de groothandel in voedingswaren en dranken, geen statistiek over de investeringen voorhanden is, dient men deze op een andere wijze te ramen.

Tot en met 1970 werd gesteund op volgende gegevens :

- de evolutie van de omzet in groot- en kleinhandel
- balansen van de grote distributieondernemingen
- de evolutie van de conjunctuur en van de vraag naar investeringsgoederen.

Sinds 1971 is evenwel een andere, juistere en meer gedetailleerde informatiebron beschikbaar, met name een copie van de B.T.W.-aangiften, die het bedrag van de investeringen bevat.

Ook deze bron heeft evenwel haar beperkingen en dit om volgende redenen :

- de aangifte bestaat alleen voor de aan de B.T.W. onderworpenen en niet voor de handelaars die onder de egalisatiebelasting vallen;
- alleen de aankopen van kapitaalgoederen worden gegeven en niet de verkopen van bestaande investeringsgoederen;
- er is geen onderverdeling naar de aard van de kapitaalgoederen, b.v. gebouwen en materieel;
- de investeringen worden opgegeven, exclusief taksen.

3. CONJUNCTUURSTATISTIEKEN.

3.1. Omzet van de grote distributie-ondernemingen.

Vóór 1 januari 1965 werden door het N.I.S. indexcijfers van de omzet berekend voor respectievelijk de grote warenhuizen, de kleinhandels-ondernemingen gespecialiseerd in de verkoop van voedingswaren en de verbruiks-coöperaties. Aangezien de aangifte van het omzetcijfer vrijwillig gebeurde antwoordden sommige belangrijke ondernemingen niet, terwijl andere hun cijfers laattijdig binnenstuurden. Om het mogelijk te maken juiste indexcijfers te bekomen betreffende de evolutie van het omzetcijfer van sommige kleinhandelsondernemingen en om aan de wens van de E.G. tegemoet te komen, schrijft het koninklijk besluit van 4 februari 1965 een maandelijks statistisch onder-

zoek voor, vanaf 1 januari 1965, naar het omzetcijfer verwezenlijkt door :

- de kleinhandelsondernemingen met menigvuldige afdelingen en daarmee gelijk-gestelde handel, gewoonlijk grote warenhuizen genoemd;
- de ondernemingen van supermarkten;
- de verbruikerscoöperaties;
- de kleinhandelsondernemingen met bijhuizen.

Om in aanmerking te komen als grootwarenhuis, moeten de ondernemingen minstens 20 personen in dienst hebben en tenminste vijf van de volgende zeven produktengroepen te koop aanbieden :

- voedingswaren en tabak;
- textielwaren, kleding en schoeisel;
- meubilerings-, onderhouds- en huishoudartikelen;
- wieldeartikelen, precisieapparaten, kunstvoorwerpen;
- auto's, moto's, fietsen en aanverwante handel;
- papierwaren, boeken, kantoorbenodigdheden en artikelen voor muziek;
- speelgoed, sportartikelen, vis- en jachtgerief en artikelen voor kinderen.

De ondernemingen van supermarkten zijn ondernemingen waarvan één of verschillende vestigingen hoofdzakelijk op zelfbediening zijn afgestemd d.w.z. dat zij een verkooptechniek hebben waarbij tenminste 2/3 van het assortiment zodanig tentoongesteld wordt dat de klant de artikelen kan bekijken, aanraken en meenemen naar de kassa waar hij voor het geheel betaalt. Bovendien moeten zij een verkoopoppervlakte van tenminste 400 m² hebben en voedingswaren en eventueel andere artikelen verkopen.

De verbruikerscoöperaties zijn de coöperatieve vennootschappen die waren kopen om deze hoofdzakelijk te verkopen aan de gewone consument, dus niet aan handelaars of andere bedrijven, en die hun winsten onder hun leden verdelen in de vorm van ristorno's naar rato van de in de loop van het jaar gedane aankopen.

De kleinhandelsondernemingen met bijhuizen moeten tenminste vijf klein-handelsvestigingen bezitten.

De 4 groepen moeten elk een verschillend vragenformulier invullen. Zo zijn de "grote warenhuizen" verplicht maandelijks de vragen van formulier I te beantwoorden. De gestelde vragen hebben betrekking op het totale omzetcijfer van de onderneming, dat over de volgende afdelingen verdeeld wordt :

VOEDING :

- bederfelijk
- niet bederfelijk
- restaurant, snack-bars, enz..

TEXTIEL- EN KLEDINGSARTIKELEN :

- stoffen per meter
- bovenkleding "Heren en Jongens"
- bovenkleding "Dames, Juffrouwen en Meisjes"
- gebreide goederen, ondergoed, hemden en hoeden
- mercerie, linten, patronen
- schoenen, pantoffels
- allerlei opschikartikelen

MEUBILERING :

- meubileringstextiel
- meubelen, luchters, versiering

HUISHOUDEN :

- huishoudelijke toestellen
- andere huishoudartikelen

TABAK, ROOKGERIEF

BOEKHANDEL, PAPIERHANDEL, FOTOGRAFISCHE EN KINEMATOGRAFISCHE ARTIKE-
LEN

- boekhandel
- papierhandel
- fotografische en kinematografische artikelen en toebehoren
- reukwaren, toilet artikelen
- spelen, speelgoed, sport- en reisartikelen.

In het vragenformulier II, bestemd voor de "ondernemingen van supermarkten" wordt het totale omzetcijfer van de onderneming gevraagd met als onderverdeling :

- bederfelijke voedingswaren
- niet bederfelijke voedingswaren en diverse produkten.

De "verbruikerscoöperaties" moeten vragenformulier III beantwoorden. Zij moeten hun totaal omzetcijfer vermelden dat onderverdeeld wordt in volgende afdelingen :

- bakkerij
- voedingswaren (uitgezonderd bakkerij)
- textiel- en kledingsartikelen
- meubilering (textielartikelen niet inbegrepen)
- huishoudelijke toestellen
- andere huishoudartikelen
- tabak, rookgerief
- boek- en papierhandel
- reukwaren en weeldeartikelen
- spijshuis, tea-room:
- fotografische en kinematografische artikelen en toebehoren
- allerlei (te omschrijven).

De "kleinhandelsondernemingen met bijhuizen" moeten vragenformulier IV beantwoorden. Zij moeten hun totaal omzetcijfer vermelden dat onderverdeeld wordt in volgende afdelingen :

- algemene voedingswaren
- huishoudelijke toestellen
- andere huishoudartikelen
- textiel en kledingsartikelen
- schoeisel
- meubilering (textielartikelen niet inbegrepen)
- tabakswaaren en rookartikelen
- spelen, speelgoed, sport- en reisartikelen
- andere (te omschrijven)

Voor het geheel van de afdelingen die hen aanbelangen moeten de grootwarenhuizen, de verbruikscoöperaties en de kleinhandelsondernemingen met bijhuizen bovendien nog opgeven :

- het bedrag van de verkopen in supermarkt met volgende onderverdeling :
 - bederfelijke voedingswaren
 - niet bederfelijke voedingswaren en diverse produkten
- andere verkopen in zelfbediening.

Bij het verzenden van het eerste vragenformulier voor de maand januari 1965, werd aan de telplichtigen gevraagd tevens hun totaal omzetcijfer voor het jaar 1964 op te geven teneinde dit jaar als basisjaar van het indexcijfer te kunnen nemen.

3.2. Omzet van de kleine detailhandelsondernemingen.

De resultaten van het onderzoek voorgeschreven door het koninklijk besluit van 1965 bij de grote distributieondernemingen geven geen juist beeld van de ontwikkeling van de omzet van de kleinhandel in zijn geheel. De overige kleinhandelsondernemingen, de talrijkste en belangrijkste inzake totale omzet, vallen buiten het toepassingsgebied van voormeld koninklijk besluit. Verruiming ervan drong zich op en thans is deze leemte aangevuld; het koninklijk besluit van 22 december 1967 voorziet inderdaad in een maandelijks steekproefonderzoek naar de omzet verwezenlijkt door de kleinhandelsondernemingen, die niet onder toepassing van het koninklijk besluit van 4 februari 1965 vallen.

Aldus is het N.I.S. thans in staat de nodige gegevens te verzamelen voor de maandelijks opstelling van een indexcijfer van de totale omzet in de kleinhandel. De door de aangevers medegedeelde cijfers zijn waardebedragen; de daaruit berekende indexcijfers weerspiegelen dus zowel de hoeveelheids- als de prijsontwikkeling.

3.2.1. Steekproefmethode.

Voor de berekening van het indexcijfer van de omzet in de grote distributieondernemingen wordt het omzetcijfer opgenomen van alle ondernemingen, die tot deze groep behoren (\pm 400 eenheden) : het betreft hier dus een exhaustieve opname. Voor de kleine detailhandelsondernemingen daarentegen is deze methode praktisch niet te verwezenlijken; deze groep bevat immers een te groot aantal ondernemingen (\pm 145.000); de steekproefmethode dringt zich hier dus op. De omvang van de steekproef is ongeveer 4.000.

Als basis van de steekproef wordt het aantal vestigingen in de kleinhandel op 31 december 1961 genomen. Om praktische redenen wordt het begrip "vestiging" aangenomen als statistische eenheid, wat tevens overeenstemt met het verkooppunt. De op 31 december 1961 bestaande kleinhandelsvestigingen worden volgens de aard van de verkochte produkten tot dertien groepen herleid.

Het probleem bestaat erin de steekproef van ongeveer 4.000 eenheden op zulkdanige wijze te trekken, dat het algemeen indexcijfer zo nauwkeurig mogelijk is, maar ook dat men, per categorie van produkten, betrouwbare resultaten verkrijgt. Deze twee doelstellingen kunnen niet gelijktijdig integraal verwezenlijkt worden. Volgende oplossing werd gekozen : het aantal steekproefeenheden werd nagenoeg evenredig genomen met de vierkantswortel van het aantal vestigingen in elke groep. Uitgaande van afgeronde steekproefverhoudingen krijgt men volgend overzicht.

Aantal vestigingen in de kleinhandel per produktencategorie, de steekproefverhoudingen en het aantal opgenomen eenheden.

PRODUKTENCATEGORIEEN	Aantal kleinhandelsvestigingen op 31.12.1961	Steekproefverhoudingen	Aantal opgenomen steekproefeenheden volgens de steekproefverhoudingen
1.Voedingsmiddelen, dranken en tabak	94.239	1/20	783
2.Kleding en textielartikelen	23.335	1/60	388
3.Schoeisel,marokijnwerk en reisart.	5.115	1/20	256
4.Juwelen, uurwerken,brikken	2.003	1/10	200
5.Onderhoudsartikelen voor de woning	4.528	1/20	226
6.Brandstoffen	7.524	1/20	376
7.Meubelen	3.775	1/15	252
8.Artikelen in plaatijzer en andere duurzame verbruiksartikelen (elektrische huishoudtoestellen uitgez.)	5.233	1/20	262
9.Duurzame elektrische huishoudtoest.	3.741	1/15	249
10.Vervoermiddelen	2.851	1/10	285
11.Brandstoffen & smeermiddelen voor motorvoertuigen	1.787	1/10	178
12.Sport- en ontspanningsmiddelen	8.657	1/30	289
13.Overige kleinhandel	6.562	1/30	218
Totaal :	169.350	-	3.962

De trekking van de in aanmerking te nemen ondernemingen gebeurt enerzijds aan de hand van de vragenformulieren D en Dbis van de algemene nijverheids- en handelstelling op 31 december 1961, en anderzijds met behulp van de inschrijvingen in het handelsregister voor de ondernemingen die na 1 januari 1962 ingeschreven zijn. Beroep op deze inschrijvingen is nodig omdat elk jaar ongeveer 10 % van de ondernemingen hun activiteit stopzetten ofwel van activiteit of eigenaar veranderen; daartegenover staat, dat er elk jaar een aantal nieuwe ondernemingen tot stand komen en voor deze steunt men op het handelsregister.

Om te vermijden dat men steeds dezelfde personen zou ondervragen, is een regelmatige en geleidelijke vernieuwing van de steekproef voorzien.

3.2.2. Voorlopige indexcijfers van de omzet van de kleine detailhandelondernemingen.

Voor de dertien categorieën van produkten worden indexcijfers berekend, welke nadien tot indexcijfers voor vier grote groepen van produkten herleid worden. De overeenstemming is de volgende :

Groep 1. Voedingsmiddelen = categorie 1.

Groep 2. Kleding en textielartikelen : categorieën 2 en 3.

Groep 3. Meubilerings- en huishoudartikelen = categorieën 5, 7, 8 en 9.

Groep 4. Overige artikelen : categorieën 4, 6, 10, 11, 12 en 13.

Het relatief aandeel van de onderscheiden categorieën in de overeenstemmende groepen is natuurlijk nogal ongelijk; een weging is dus nodig. De gebruikte wegingscoëfficiënten worden afgeleid uit de uitgaven voor private consumptie berekend in het raam van de nationale rekeningen. Uit de vier indexcijfers wordt vervolgens een algemeen indexcijfer van de omzet in de kleine detailhandelondernemingen afgeleid.

Ten slotte wordt een algemeen indexcijfer van de omzet in de kleinhandelondernemingen berekend. Dit gebeurt in twee stappen. Eerst wordt een voorlopig algemeen indexcijfer gezocht. Aan elke soort kleinhandel wordt een wegingscoëfficiënt toegekend, welke het aandeel moet weergeven van de omzet van elke soort kleinhandel in het totaal van de verkopen. Zoals hoger vermeld wordt het totale bedrag van de verkopen langs de kleinhandel afgeleid uit de nationale rekeningen. Het verschil tussen dit bedrag en de som van de omzetcijfers van de grote distributieondernemingen wordt beschouwd als het omzetcijfer van de kleine detailhandelondernemingen. Men bekomt aldus voor laatstgenoemde ondernemingen tot een aandeel dat dalend verloopt doch in 1973 nog ongeveer 80 % zou bedragen.

De berekening van de maandelijkse indexcijfers in de kleine detailhandel laat toe een jaarindexcijfer te bepalen. Dit jaarindexcijfer verschilt in zekere mate van het indexcijfer afgeleid uit de jaarlijkse ramingen van de private consumptie in werkelijke prijzen. Aangezien het maandelijks indexcijfer steunt op een steekproef en bovendien geen rekening houdt met de vermindering van het aantal kleine detailhandelondernemingen, is het aangewezen voor het jaarindexcijfer de voorkeur te geven aan het indexcijfer afgeleid uit de private consumptie. Het maandelijks indexcijfer afgeleid uit de steek-

proef wordt dus geacht de schommelingen in de loop van een jaar weer te geven terwijl het jaargemiddelde de ontwikkeling van jaar tot jaar van de private consumptie weerspiegelt. De voorlopige maandelijkse indexcijfers van elke produktengroep dienen bijgevolg een correctie te ondergaan ten einde ze in overeenstemming te brengen met het jaarindexcijfer.

3.3. Verkoop op afbetaling, persoonlijke leningen en bank- en kredietkaarten (halfjaarlijks).

3.3.1. Verkoop en leningen op afbetaling en gelijkgestelde verrichtingen.

Deze statistiek heeft betrekking op de verrichtingen waarbij verbruikskrediet wordt verstrekt voor de onmiddellijke of uitgestelde verwerving van roerende goederen of sommige diensten. De koper betaalt een gedeelte van de prijs contant, de overige stortingen worden gespreid over een termijn van minstens 90 dagen.

Door een groot aantal personen toe te laten onmiddellijk duurzame voorwerpen te gebruiken, die zij op het ogenblik van de aankoop niet hadden kunnen betalen, laat de verkoop op afbetaling toe deze goederenmarkt te ondersteunen en zelfs aan te moedigen. Nochtans moet er, als gevolg van de toename van deze wijze van verkoop, gewaakt worden over de onbezonnen aankopen die de schulden zo zouden doen toenemen dat ze de mogelijkheden van de koper zouden te boven gaan. Zo komt het dat bij een aankoop op afbetaling de koper een soort proef van spaarzaamheid moet ondergaan door het betalen van een wezenlijk voorschot.

De wetgever heeft ook het publiek tegen zekere oneerlijke praktijken willen beschermen door de verplichting bepaalde aanduidingen, die de koper over de draagwijdte van zijn verplichtingen moeten inlichten, op ieder contract te laten aanbrengen. Steeds met hetzelfde doel werden door koninklijke besluiten maximale lastenpercentages, evenals het af te houden bedrag van het loon in geval van niet betaling, voorzien.

Bepaalde wetsbeschikkingen laten de Regering toe een conjuncturele politiek te voeren. Bij een depressie, om de economische wederopbloei te bevorderen, kan de uitvoerende macht de verhoging van de verkoop op afbetaling in de hand werken door toegestane lastenpercentages en het bedrag van het wettelijk voorschot te verlagen en de terugbetalings-termijn te verlengen. Bij inflatie kan de verkoop op afbetaling worden tegengewerkt door de lastenpercentages en het bedrag van het wettelijk voorschot te verhogen en de terugbetalingstermijn in te korten.

Door het koninklijk besluit van 8 februari 1964 (Belgisch Staatsblad van 1 april 1964) wordt een halfjaarlijkse statistiek voorgeschreven van de verkoop en de lening op afbetaling. De statistiek wordt op 30 juni en 31 december van ieder jaar afgesloten.

In de praktijk kan men drie verschillende vormen van financiering onderscheiden : de rechtstreekse financiering, de onrechtstreekse financiering en de financiering door aankoopbons. Bij de rechtstreekse financiering is het de verkoper zelf die het krediet toestaat. Wordt beschouwd als "rechtstreekse financier" de verkoper die een wisselbrief of een orderbriefje verdisconteert, welk het bedrag van de aankoop, verminderd met het voorschot, vertegenwoordigt. Men oordeelt dat de trekker van een wissel steeds verantwoordelijk is voor de goede uitvoering ervan en dat het feit van het verdisconteren slechts een middel is om een wissel te innen.

Bij de onrechtstreekse financiering ontvangt de verkoper onmiddellijk de prijs van het verkochte voorwerp, wat niet het geval is als hij een wissel verdisconteert. Een deel van de prijs wordt hem uitbetaald door een financieringsorganisme of een bank of een particulier die tussenkomt in het verkoopcontract en zo een krediet toestaat dat door de koper zal moeten worden terugbetaald.

Het financieringssysteem door aankoopbons bestaat erin dat zekere kleinhandelaars aankoopbons aannemen, die door financieringsorganismen worden uitgegeven. De kleinhandelaar bekommt de gehele of gedeeltelijke terugbetaling van deze bons, terwijl de koper er zich toe verbindt geleidelijk de financieringsmaatschappij terug te betalen door gespreide stortingen. Sommige grote magazijnen passen deze werkwijze ook toe, maar in dit geval staan zij zelf in voor de financiering van hun eigen verkopen.

Bij het opmaken van de statistiek wordt er met deze verschillende wijzen van financiering rekening gehouden :

- de vragenlijst I moet worden ingevuld door de verkopers die zelf de financiering van hun verkopen verzekeren en ook door de verkopers die met aankoopbons werken;
- de vragenlijst II moet worden ingevuld door de natuurlijke of rechtspersonen die tussenkomen in het verkoopcontract voor gehele of gedeeltelijke financiering van de verrichtingen.

Op deze vragenformulieren moet worden ingevuld :

- het aantal lopende contracten, d.w.z. de contracten afgesloten gedurende het beschouwde halfjaar en deze afgesloten in vroegere semesters en die nog niet voldaan werden.
- het bedrag van de nog verschuldigde saldi, met afzonderlijke vermelding van het bedrag der uitstaande wissels en orderbriefjes evenals het opgenomen bedrag van de voorschotten, welke werden bekomen door borgstelling van contracten en wissels;
- het aantal schuldenaars die, in de loop van het beschouwde halfjaar in gebreke zijn gebleven met het betalen van 3 of meer vervallen termijnen evenals het totaal der bedragen van deze 3 onbetaalde termijnen. Om technische redenen moest het bij een aantal van 3 termijnen gehouden worden, want de praktijk laat niet altijd toe inlichtingen te bekomen over de onbetaalde termijnen na de niet-betaling van de derde. Inderdaad, na 3 maanden "in gebreke van betaling" wordt in de meeste gevallen de schuldbrief door de krediet-verzekering overgenomen;
- voor de betreffende periode : de verdeling van de afgesloten contracten volgens de aard van de verkochte artikelen of gepresteerde diensten en volgens de looptijd van het toegestane krediet, met aanduiding van het contant betaalde gedeelte van de prijs en van het totale toegestane krediet. Door het bedrag van het toegestane krediet moet worden verstaan het werkelijke krediet, d.w.z. de totale verbintenis van de schuldenaar, verminderd met de kosten en de interesten.

De lijst van de telplichtigen wordt aan het N.I.S. overgemaakt door de Administratie van de Handel, door wie degene die verkopen of leningen op afbetaling wil toestaan moet erkend zijn. Regelmatig worden de namen van de erkende personen die de statistiek niet beantwoord hebben of waarvan de vragenlijst is teruggekomen met de vermelding "overleden" of "vertrokken zonder adres na te laten" aan de Administratie van de Handel overgemaakt. Deze inlichtingen maken het mogelijk de lijst van de inlichtingplichtigen bij te houden. Het gaat hier natuurlijk niet om een mededeling van individuele inlichtingen die door de statistische geheimhouding gedekt zijn en die enkel mogen worden gebruikt voor het opmaken van globale en naamloze statistieken. Inderdaad, alleen de namen van degenen die hun verbintenis niet nakomen, welke zij hebben onderschreven bij het indienen van hun aanvraag om erkenning, worden medege-deeld.

3.3.2. Persoonlijke leningen of leningen onder handtekening.

Onder persoonlijke lening wordt die verrichting verstaan, waarbij aan particulieren een lening wordt toegestaan zonder onderpand, gesteund op het vertrouwen in de kredietwaardigheid van de ontlener, die zich verbindt de schuld in een bepaald aantal termijnen terug te betalen.

Het doel dat door de wetgever wordt nagestreefd is drieërlei : de sector gezonder maken, de ontlener beschermen en over een bijkomend gegeven beschikken voor de economische politiek.

Het koninklijk besluit van 17 april 1962 (Belgisch Staatsblad van 27 april 1962) schrijft een halfjaarlijkse statistiek van de persoonlijke leningen of leningen onder handtekening voor. Deze halfjaarlijkse statistiek wordt afgesloten op 30 juni en op 31 december van ieder jaar. Tot het verstrekken van de gevraagde inlichtingen zijn alle natuurlijke en rechtspersonen gehouden, die gemachtigd zijn persoonlijke leningen of leningen onder handtekening toe te staan. Een machtiging kan worden verleend aan banken, financieringsorganismen of gewone particulieren. In dit koninklijk besluit wordt als persoonlijke lening of lening onder handtekening beschouwd "elke overeenkomst waarbij een som geld of een ander betaalmiddel ter hand wordt gesteld aan een ontlener die zich verbindt zijn schuld in ten minste drie termijnen terug te betalen".

Worden echter niet bedoeld door genoemd besluit en worden door de statistiek niet als persoonlijke leningen beschouwd :

- de leenovereenkomsten die door bijzondere wetten of reglementen worden geregeld (vb. de hypothecaire lening en de lening op afbetaling,
- de kredietopeningen en de leningen toegestaan aan een ontlener voor beroepsdoeleinden voor zover zij niet aan een forfaitair lastenpercentage onderworpen zijn en voor zover de terugbetaling gebeurt in opeenvolgende stortingen over tenminste vier maanden gespreid, dit teneinde uit de statistiek sommige bankverrichtingen te weren die niets gemeen hebben met de persoonlijke lening;
- de leningen toegestaan door natuurlijke of rechtspersonen die deze verrichtingen gewoonlijk niet uitvoeren.

De statistische reglementering verschilt van de wetgeving op de persoonlijke lening op afbetaling. Inderdaad, in plaats van 4 betalingen, voorziet de statistische reglementering omwille van de harmonisatie met de statistiek van de verkoop en de lening op afbetaling, een minimum van 3 betalingen waarvan de laatste gedaan wordt na het verstrijken van een termijn van 90 dagen en bovendien omvat de statistiek eveneens de lening gedaan zonder winstoogmerk, de lening toegestaan aan een ontlener voor beroepsdoeleinden, uitgezonderd wanneer zij niet onderworpen is aan een forfaitair lastenpercentage en wanneer de terugbetalingen in opeenvolgende betalingen over tenminste 4 maanden worden gespreid.

In de vragenformulieren wordt gevraagd naar :

- het aantal lopende contracten;
- het bedrag der nog verschuldigde saldi van deze contracten;
- het aantal schuldenaars die in de loop van het beschouwde halfjaar in gebreke gebleven zijn met het betalen van 3 of meer vervallen termijnen evenals het totaal der bedragen van de onbetaald gebleven termijnen;
- de verdeling van de contracten, afgesloten gedurende de beschouwde periode, volgens het bedrag en de duur van het toegestane krediet. Onder toegestane krediet moet worden verstaan de nominale waarde van de lening, d.w.z. exclusief kosten en interesten.

3.3.3. Kredieten verleend onder waarborg van de bank- en kredietkaarten.

Ten einde een vollediger beeld te bekomen van de verrichtingen omtrent het verbruikskrediet, werd ook een statistiek opgezet van deze nieuwere kredietvorm gebruikt door de meeste banken, sommige financiële organismen en enkele gespecialiseerde instellingen.

Volgende inlichtingen worden vanaf het eerste halfjaar 1973 gevraagd :

- het aantal in de loop van het beschouwde halfjaar uitgegeven kaarten;
- het aantal op het einde van het beschouwde halfjaar in omloop zijnde kaarten;
- het bedrag van de theoretisch maximaal geopende kredieten;
- het bedrag van de op het einde van de periode uitstaande saldi;
- het bedrag van de dubieuze vorderingen;
- het aantal van deze vorderingen.

3.4. Omzet op grond van de B.T.W.-aangiften.

Op grond van informatie verstrekt sedert begin 1971 aan de Administratie van de Belasting over de Toegevoegde Waarde stelt het N.I.S. gegevens samen over de omzet van de groot- en kleinhandel en een reeks subsectoren, onderscheiden op grond van de N.A.C.E.-nomenclatuur. Afzonderlijke cijfers worden gepubliceerd voor maand- en kwartaalaangiften. Deze laatste hebben betrekking op belastingplichtigen met een jaaromzet van minder dan 5 miljoen F (7,5 miljoen F sinds 1 april 1973); het omzetcijfer dat erin voorkomt omvat de uitvoer niet en is soms forfaitair bepaald. Ondernemingen met een jaarlijks aankoopcijfer van minder dan 1,5 miljoen F (3 miljoen F sinds 1 april 1973), die behoren tot bepaalde sectoren van de kleinhandel, moeten geen aangifte indienen. Hun omzetcijfer is dus niet begrepen in de statistiek.

4. DIVERSE STATISTIEKEN OVER BEPAALDE SUBSECTOREN VAN DE HANDEL OF STATISTIEKEN WELKE HOOFDZAKELIJK EEN ADMINISTRATIEF DOEL HEBBEN.

4.1. Energieprodukten.

4.1.1. Invoer en uitvoer van vaste minerale brandstoffen.

Door het N.I.S. in samenwerking met de Administratie van het Mijnwezen, wordt een statistiek opgesteld van de in- en uitvoer van vaste minerale brandstoffen.

Volgende inlichtingen worden door de Administratie van het Mijnwezen gevraagd aan alle in- en uitvoerders van brandstoffen : aard van de brandstoffen, soort en kaliber, tonnenmaat, wijze van vervoer, land van herkomst, van oorsprong en van bestemming, waarde en verbruikssector.

Deze inlichtingen zijn noodzakelijk voor het bepalen van de kolenpolitiek en voor het vastleggen van de uitvoeringsmaatregelen ten einde de bevoorrading van het industrieel en huishoudelijk verbruik te verzekeren.

4.1.2. Voorraden huisbrandkolen bij sommige steenkolenhandelaars.

Deze statistiek heeft tot doel een algemeen en globaal overzicht te geven van de voorraden huisbrandkolen bij sommige steenkolenhandelaars en hierdoor aan de Administratie van de Energie (Dienst van de steenkoleneconomie) toe te laten op een permanente wijze de bevoorrading te beoordelen op nationaal en regionaal vlak.

Volgens het koninklijk besluit van 23 december 1964, dat het koninklijk besluit van 21 december 1959 in stand houdt, wordt o.a. bepaald dat voorraden alleen aan te geven zijn door de handelaars in huisbrandkolen die werven en opslagplaatsen bezitten, welke een opslagvermogen van ten minste 200 ton hebben. Tellingen van dit soort, uitgevoerd per 30.4.1959 en 31.12.1964, hebben aangetoond dat de handelaars die over een opslagvermogen van 200 ton en meer beschikken, 51 % van het aantal handelaars vertegenwoordigen en over 89 % van de voorraden beschikken.

Aan de telplichtigen wordt gevraagd hun voorraden steenkolen op het einde van het semester op te geven, per categorie en per kaliber.

4.1.3. Verkooppunten van brandstoffen voor motorvoertuigen.

Deze statistiek, voorgeschreven bij koninklijk besluit van 10 mei 1971 (Belgisch Staatsblad van 7 oktober 1971), wordt opgemaakt per 31 december van elk jaar. De aanvraag hiervoor ging uit van de Belgische Petroleumfederatie. Ze werd voor de eerste maal uitgevoerd op 31 december 1970.

Is aan deze statistiek onderworpen, elke natuurlijke of rechtspersoon, die in België, onder eigen merk, door middel van distributieapparaten aan het publiek brandstoffen voor motorvoertuigen verkoopt.

Volgende gegevens worden ingewonnen : het aantal verkooppunten en het aantal pompen, verdeeld over volgende posten :

- autoherstelplaats of garage
- tankstation
- dienststation (service - station)
- andere verkooppunten (herbergen, winkels, enz.).

Hierna worden de aangenomen definities gegeven van deze verkooppunten :

- autoherstelplaats of garage : distributiepost waarvan de hoofdactiviteit bestaat in het onderhoud, het herstel of de verkoop van nieuwe of tweedehandse motorvoertuigen;

- tankstation : distributiepost waarvan de hoofdactiviteit bestaat in verkoop van brandstoffen : deze post beschikt over geen smeerinstallatie;
- dienststation : distributiepost waarvan de hoofdactiviteit bestaat in de verkoop van brandstoffen; deze post beschikt evenwel minstens over een smeerinstallatie;
- andere verkooppunten : distributiepost van brandstoffen waarvan de hoofdactiviteit van de uitbater geen betrekking heeft op de verkoop van brandstoffen voor motorvoertuigen noch op het onderhoud, herstelling of verkoop van nieuwe of tweedehandsmotorvoertuigen.

4.2. Handel in en voorraden van inlandse tarwe bij de erkende handelaars.

Het koninklijk besluit van 9 september 1969 schrijft een maandstatistiek voor van de bedrijvigheid van en de voorraden bij de erkende tarwehandelaars alsook van de aankopen door de erkende nijverheidsmaaldereien die rechtstreeks inlandse tarwe bij de producent aankopen.

Zijn dus onderworpen aan deze statistiek : de erkende handelaars en de in rechte verantwoordelijke personen van de erkende nijverheidsmaaldereien. Het N.I.S. kan volgens art. 5 van dit besluit en overeenkomstig het bepaalde in art. 5 van de wet van 4 juli 1962 de verkregen individuele inlichtingen ter beschikking stellen van de Administratie van de Nijverheid van het Ministerie van Economische Zaken.

Het doel van deze statistiek kan als volgt worden omschreven : bij de economische mobilisatie is de organisatie van de bevoorrading van het land een belangrijke verantwoordelijkheid van de Minister van Economische Zaken. De periodieke controle van het niveau der voorraden maakt het noodzakelijk de in het land beschikbare voorraden en hun lokalisatie te kennen. In geval van oorlog of zelfs in geval van oefeningen van de N.A.V.O. moet het land de hoeveelheden beschikbare inlandse tarwe en hun lokalisering kennen in de veronderstelling dat bepaalde punten van het nationaal territorium zouden worden vernield.

Het vragenformulier geeft :

voorraad begin maand
 + aankopen
 - verkopen
 = voorraad einde maand.

De uiteindelijke informatie is dus de hoeveelheid inlandse tarwe in voorraad of opgeslagen op het einde van iedere maand.

Deze inlichtingen worden ingezameld per oogstjaar, dat aanvangt op 1 augustus en eindigt op 31 juli van het volgende jaar. Dit impliceert dat met de aanvang van een nieuwe oogst de vragenlijst van augustus van elk jaar de vermelding NIHIL draagt voor de voorraad bij het begin van de maand.

De Administratie van de Nijverheid komt tussen voor de erkenning van de handelaars of nijverheidsmaaldereien, alsook voor de andere administratieve formaliteiten zoals verandering van adres, overdracht van erkenning, enz. Wat toelaten moet een bijgehouden fichier van telplichtigen samen te stellen.

4.3. Voorraden wijn bij de handelaars.

Deze statistiek wordt opgemaakt met het oog op het opstellen van een gemeenschappelijke organisatie van de Europese wijnmarkt.

Op 31 augustus van elk jaar moet door de kleinhandelaars, die kelders gebruiken voor het opslaan en conditioneren van wijn een statistisch formulier ingevuld worden.

Er wordt gevraagd naar de voorraden volgens categorieën (witte wijn, rode en rosé wijn en mousserende wijn) en herkomst (lidstaten van de Europese Gemeenschappen en andere landen).

De wijn afkomstig uit de lidstaten van de Europese Gemeenschappen wordt nog onderverdeeld in tafelwijn, kwaliteitswijn en andere wijn.

4.4. Statistieken over toerisme en hotelwezen.

4.4.1. Aantal overnachtingen.

Het ministerieel besluit van 23 december 1953 (Staatsblad van 18-19 juni 1954) schrijft een maandelijks statistiek van het toerisme en het hotelwezen voor. Tot het opmaken van deze statistiek en dit vanaf de maand januari 1954, werd overgegaan, ten einde maandelijks het aantal overnachtingen te kennen van personen die tijdelijk en tegen betaling buiten hun gewone verblijfplaats worden geherbergd, nl. in hotels, pensions, herbergen, kuurinrichtingen, vakantiehuizen, villa's en appartementen, alsmede in vaste of tijdelijke aanhorigheden daarvan of op kampeerterreinen.

In deze statistiek zijn niet begrepen : de studenten, in zoverre het betreft het gewoon logement voor hun studiën; de leerlingen in kostscholen, de bedienden en werklieden die wegens hun beroepsbezigheden bij partikulieren of in een door hun werkgever ter beschikking gesteld logement verblijven; al de personen die in hospitalen, klinieken, kraaminrichtingen, asielen en sanatoria verblijven.

De statistiek wordt opgemaakt op grond van de inlichtingen die met behulp van twee verschillende vragenformulieren worden ingezameld. Het eerste (groen formulier) is bestemd voor volgende inrichtingen : de instellingen die door het Commissariaat-Generaal voor Toerisme gemachtigd zijn de benaming "hotel" te dragen; de inrichtingen die

door het Commissariaat-Generaal voor Toerisme NIET gemachtigd zijn de benaming "hotel" te dragen; vakantiehuizen, inrichtingen voor sociaal toerisme (bv. jeugdherbergen, natuurvrienden, wandelheem); kuur-inrichtingen; vakantiekolonies en schoolkolonies; kampeerterreinen.

Het tweede (wit formulier) is bestemd voor de eigenaars (of uitbaters) van villa's, bungalows, appartementen, enz. waar betalende gasten logeren.

De gevraagde inlichtingen betreffen de nationaliteit van de toeristen, de duur van hun verblijf en de capaciteit van de inrichting, (maximaal aantal personen dat een inrichting per nacht kan herbergen).

De inlichtingsplichtigen zijn er toe gehouden maandelijks de hun gevraagde inlichtingen te verstrekken. Daartoe moeten zij zich bij het gemeentebestuur de nodige vragenlijsten aanschaffen. De behoorlijk ingevulde vragenlijsten worden via het gemeentebestuur aan het N.I.S. overgemaakt, samen met de lijst van de personen die geweigerd of nagelaten hebben de inlichtingen te verstrekken.

4.4.2. Vakantie-enquêtes.

Een vakantie-enquête werd, door middel van steekproef, in de loop van de maand november 1972 uitgevoerd. Ongeveer 5.000 gezinnen werden geïnterviewd.

Het doel van deze N.I.S.-enquête is vooreerst op het vlak van de Europese Gemeenschap, vergelijkbare gegevens te bekomen omtrent de vakanties genomen gedurende de periode 1 oktober 1971 - 30 september 1972.

De inlichtingen hebben vooral betrekking op het ogenblik waarop de vakanties worden genomen (bijv. in de winter, of rond Pasen of in het groot verlof), de plaats van bestemming, de logiesvorm, de gebruikte vervoermiddelen, de vakantiebestedingen. Ten einde al deze gegevens in verband te kunnen brengen met de gezinsinkomsten wordt aan het gezinshoofd gevraagd, het totale gezinsinkomen aan te duiden in een vooraf opgestelde klassenindeling.

De enquête beantwoordt ook aan een verzoek van het "Westvlaams Economisch Studiebureau" en van het Commissariaat-Generaal voor Toerisme. De resultaten zullen kunnen worden vergeleken met deze van een enquête uitgevoerd voor het Commissariaat-Generaal voor Toerisme in 1967.

De periodiciteit van een dergelijk onderzoek is voorlopig niet regelmatig.

DEEL II. STATISTIEKEN VAN DE BUITENLANDSE HANDEL

1. DOEL EN GEBRUIKTE FORMULIEREN.

1.1. Doel.

De statistiek van de buitenlandse handel heeft hoofdzakelijk tot doel maandelijks gegevens te verstrekken over de in- en uitvoerverrichtingen van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie (B.L.E.U.), alsmede over de doorvoerverrichtingen over het grondgebied van genoemde Unie.

De belangrijkste gegevens van de invoer- en uitvoerstatistieken zijn de aard van de goederen, de waarde, het nettogewicht en het land van herkomst of van bestemming. De doorvoerstatistiek heeft betrekking op dezelfde gegevens, behalve dan dat de waarde van de goederen hier niet wordt opgenomen, evenmin als het nettogewicht dat vervangen wordt door het brutogewicht.

1.2. Gebruikte dokumenten.

De inlichtingen die als basis dienen voor de statistiek van de buitenlandse handel en de doorvoer, worden voor het grootste gedeelte geput uit de dokumenten die door de douanediens ten worden ingezameld; een exemplaar hiervan wordt aan het N.I.S. gezonden.

In sommige gevallen worden de inlichtingen ten behoeve van de statistiek op een andere wijze verkregen. Zo werd, met ingang van 1 februari 1971, datum waarop de douaneformaliteiten aan de Belgisch-Nederlandse grens door Nederland werden opgeheven, het voorgeschreven douanedokument bij de invoer van goederen uit Nederland vervangen door een statistisch formulier dat door de Nederlandse uitvoerder moet worden ingevuld.

Een exemplaar van dit formulier wordt rechtstreeks naar het Nederlandse Centraal Bureau voor de Statistiek gezonden; het dient als basismateriaal voor de uitvoerstatistiek van Nederland ter bestemming van de B.L.E.U. Het andere exemplaar van dit formulier wordt aan de Belgisch-Nederlandse grens ingenomen door de Belgische douane en wordt doorgestuurd naar het N.I.S. voor het opstellen van de statistiek over de invoer in de B.L.E.U. van goederen herkomstig uit Nederland.

In principe moet er een douanedokument of een statistisch formulier betreffende de buitenlandse handel opgesteld worden voor elke verzending of aankomst van uit- of ingevoerde goederen. Nochtans zijn sommige ondernemingen, mits inachtneming van bepaalde voorwaarden, ertoe gemachtigd getotaliseerde statistische aangiften op te stellen, die betrekking hebben op de invoer- of de uitvoerverrichtingen gaande over één of twee weken en, in de meeste gevallen, zelfs over een maand.

2. DEFINITIES.

2.1. Invoer, uitvoer, bijzondere handel en algemene handel.

De gegevens betreffende de statistiek van de buitenlandse handel van de B.L.E.U. hebben betrekking op de "bijzondere handel" en slaan hetzij op de invoer hetzij op de uitvoer.

De bijzondere invoerhandel omvat : 1) de goederen, die worden aangegeven voor het verbruik zowel bij rechtstreekse invoer op het grondgebied van de B.L.E.U. als na uitslag uit entrepot; 2) de goederen, die onder het stelsel van gehele of gedeeltelijke tijdelijke vrijstelling worden ingevoerd om een bewerking (veredeling) te ondergaan in de B.L.E.U. en vervolgens opnieuw te worden uitgevoerd (actief veredelingsverkeer); 3) sinds 1951, de wederinvoer van de tijdelijk uitgevoerde goederen, die na veredeling in het buitenland opnieuw worden ingevoerd (passief veredelingsverkeer).

De bijzondere uitvoerhandel omvat : 1) de Belgische en de Luxemburgse goederen, alsmede de genationaliseerde goederen die definitief het B.L.E.U.-grondgebied verlaten; 2) de goederen die wederuitgevoerd worden na de bewerking te hebben ondergaan waarvoor ze, onder vrijstellingsregime, werden ingevoerd (actief veredelingsverkeer); 3) sinds 1951 de goederen, die tijdelijk worden uitgevoerd om in het buitenland een bewerking te ondergaan om later opnieuw te worden ingevoerd (passief veredelingsverkeer).

Onder genationaliseerde goederen dient men te verstaan eensdeels de goederen van vreemde herkomst waarvoor de invoerrechten werden betaald en anderdeels deze welke vrij van douanerechten voor de handel of het verbruik in het grondgebied van de B.L.E.U. werden aangegeven.

De doorvoerstatistiek omvat de goederen van vreemde herkomst die, komende uit het buitenland, over het grondgebied van de B.L.E.U. reizen ter bestemming van het buitenland, hetzij rechtstreeks (rechtstreekse doorvoer) hetzij in douane-entrepot (onrechtstreekse doorvoer). De uitkomsten van de doorvoerstatistiek worden gepubliceerd volgens de herziene goederennaamlijst voor de vervoerstatistieken (N.V.S.).

De algemene handel omvat bij de invoer alle op het grondgebied van de B.L.E.U. binnenkomende goederen andere dan die welke rechtstreeks worden doorgevoerd. Dit goederenverkeer omvat dus de goederen die tot de bijzondere handel behoren en die welke in entrepots worden opgeslagen met uitzondering evenwel van die welke bij het verlaten van het entrepot als voor de consumptie bestemd zijnde goederen worden verklaard. Bij de uitvoer omvat de algemene handel alle goederen die het grondgebied van de B.L.E.U. verlaten met uitzondering van die welke rechtstreeks worden doorgevoerd. Deze handel heeft dus betrekking op de goederen van de bijzondere handel en die welke herkomstig zijn uit het buitenland en bij het verlaten van het entrepot verder worden verzonden.

2.2. Land van oorsprong, van herkomst en van bestemming.

De uitkomsten van de statistiek van de buitenlandse handel van de B.L.E.U. worden opgesteld volgens het land van herkomst voor de ingevoerde goederen en volgens het land van bestemming voor de uitgevoerde goederen. De aandacht wordt gevestigd op het verschil tussen het land van herkomst en het land van oorsprong.

Onder land van oorsprong wordt verstaan het land waar voortbrengselen van de landbouw worden geteeld of gefokt, waar de minerale produkten werden gewonnen, waar de nijverheidsgoederen werden gefabriceerd of veredeld. De aandacht zij er op gevestigd dat handelingen als herverpakking, hersortering en mengeling niet worden beschouwd als veredeling. Ingeval van opeenvolgende bewerkingen in verschillende landen wordt als land van oorsprong aangezien het land waar de goederen de vorm hebben gekregen onder dewelke zij naar het land van bestemming worden gestuurd.

Indien de goederen, voor de aankomst in het land van invoer, al of niet over één of meer landen zijn gegaan en aldaar het voorwerp hebben uitgemaakt van oponthouden of rechtshandelingen die geen verband houden met het vervoer, geldt als land van herkomst het land waar dergelijke oponthouden of rechtshandelingen hebben plaatsgevonden. In andere gevallen is het land van herkomst gelijk aan het land van oorsprong.

Uit deze bepaling vloeit voort dat, indien tijdens een oponthoud in een land liggend tussen het land vanwaar de goederen werden verzonden en het invoerland, de goederen aldaar werden genationaliseerd, verkocht, veredeld of opgeslagen in een douane-entrepot, het land waar deze verrichtingen plaatsvonden moet worden beschouwd als land van herkomst. Verrichtingen zoals een verandering van vervoermiddel, een overlading, een tijdelijk opslag (buiten een douane-entrepot) hebben integendeel geen invloed op het bepalen van het land van herkomst.

Voorbeeld : In de Verenigde Staten geogste tarwe die wordt verkocht aan een Belgische importeur, over zee naar Rotterdam wordt gevaren waar ze wordt overgeladen op aken met de B.L.E.U. als bestemming. In dit voorbeeld moet het land van oorsprong c.q. de Verenigde Staten, ook als het land van herkomst der goederen worden beschouwd. Indien daarentegen deze tarwe in Rotterdam zou worden genationaliseerd alvorens aan een Belgische handelaar te worden doorverkocht, zou de transactie in de statistiek van de B.L.E.U. als invoer van uit Nederland herkomstige Amerikaanse goederen moeten worden geregistreerd.

Het land waar de faktuur werd opgesteld of waar de betaling moet geschieden, is evermin van belang voor de bepaling van het land van herkomst.

Het land van bestemming is het land dat op het ogenblik van de uitvoer gekend is als het land waarheen de goederen uiteindelijk dienen te worden verstuurd.

Sommige landen verwerken hun gegevens bovendien nog naar het land van aankoop en/of het land van verkoop.

2.3. Gewicht van de goederen.

In de statistiek van de buitenlandse handel wordt, behoudens de uitzonderingen die voortvloeien uit de voorschriften van het Tarief van Invoerrechten, het nettogewicht (werkelijk of wettelijk) opgenomen. Het nettogewicht is het gewicht van de goederen ontdaan van hun verpakking. Het wettelijk nettogewicht wordt bekomen door van het brutogewicht de wettelijke tarra af te trekken.

Voor de vervoerstatistieken, die subsidiair uit het basismateriaal van de buitenlandse handel worden opgebouwd, wordt evenwel het brutogewicht (het gewicht van de goederen met de verpakking) in aanmerking genomen. De bedoelde vervoerstatistieken zijn o.m. de doorvoerstatistiek, de statistiek over de verkeerswijzen (gevolgde wegen) de statistiek over de internationale haventrafiek.

Het ligt dus voor de hand dat op het statistisch grondmateriaal zowel het netto- als het brutogewicht moeten voorkomen.

2.4. Waarde van de goederen.

De waarde van de goederen, die opgenomen wordt in de statistiek van de buitenlandse handel, is de statistiekwaarde. Dit is de statistiekwaarde van de werkelijk ingevoerde of uitgevoerde goederen op het ogenblik dat ze de grens overschrijden.

De statistiekwaarde bij de invoer is de douanewaarde, gebeurlijk vermeerderd met de vervoerkosten van de E.E.G.-grens tot aan de B.L.E.U.-grens, wanneer deze beide grenzen niet samenvallen. De douanewaarde wordt immers bepaald op het overschrijdingspunt van de E.E.G.-grens, terwijl de statistiekwaarde bepaald wordt aan de B.L.E.U.-grens.

De douanewaarde (bij de invoer) is de normale prijs, dit is de prijs welke geacht wordt op het tijdstip van de aangifte voor die goederen te kunnen worden bedongen ingevolge een onder vrije mededinging tot stand gekomen transactie tussen een koper en een verkoper, die onafhankelijk van elkaar zijn.

De normale prijs wordt bepaald met inachtneming van de volgende regels 1) de goederen worden geacht aan de koper te zijn geleverd in de eerste zeehaven of grensplaats op het grondgebied van de E.E.G.; 2) de verkoper wordt geacht alle kosten, betrekking hebbende op de verkoop en op de levering tot op de plaats bedoeld onder 1) te dragen, zij dienen dus in de prijs begrepen te worden; 3) de koper wordt geacht de in de B.L.E.U. verschuldigde rechten, belastingen en heffingen te dragen; zij dienen derhalve niet in de prijs begrepen te worden.

Voor goederen welke worden geleverd ingevolge een onder vrije mededinging tussen twee van elkaar onafhankelijke partijen tot stand gekomen koop en verkoop, mag als waarde gelden, de koopprijs, waaronder wordt verstaan de werkelijk betaalde of te betalen prijs, vermeerderd met alle daarin niet reeds begrepen kosten, als zijn bedoeld onder 2) en eventueel verminderd met alle verdere kosten, belastingen en heffingen in de B.L.E.U. voor zover deze in de prijs begrepen zijn.

Het vorige lid vindt geen toepassing indien de normale prijs hoger is dan de koopprijs, bepaald overeenkomstig dat lid.

Voor zover bij het bepalen van de waarde wordt uitgegaan van bedragen welke zijn uitgedrukt in buitenlandse munt, dient de wisselkoers toegepast te worden die overeenkomt met de pariteit verklaard bij en aangenomen door het Internationaal Monetair Fonds, tenzij de waardeschommelingen van deze munt de grenzen overschrijden die door de regels van bovenvermelde instelling werden uitgevaardigd. In dit laatste geval, evenals in elk ander geval van niet stabiele pariteit, dient de laatstgeldende verkoopkoers, op de wisselmarkt van Brussel vastgelegd, toegepast te worden.

Bij de aangifte voor het verbruik van de "ad valorem" belaste goederen moet een afschrift van de faktuur worden gevoegd.

De statistiekwaarde bij de uitvoer is de waarde van de werkelijk uitgevoerde goederen berekend op het ogenblik dat de goederen de B.L.E.U.-grens overschrijden. Deze waarde omvat de prijs van de goederen en de vervoerkosten tot aan de B.L.E.U.-grens. In deze waarde zijn de teruggaven en de accijnsrechten waarvoor ontlasting bij de uitvoer wordt toegestaan, niet begrepen.

De goederen aangegeven met een douane-entrepot (openbaar, fictief of privaat) als bestemming, zijn niet vervat in de bijzondere handel. Zij maken het voorwerp uit van de entrepotstatistiek. De uitkomsten worden niet gepubliceerd.

3. GOEDERENNAAMLIJSTEN.

3.1. Douanenomenclatuur van Brussel.

De indeling van de goederen in de douanetarieven geschiedt aan de hand van de zogenaamde Nomenclatuur van Brussel; deze kwam tot stand tijdens de jaren 1951-1955 in de schoot van de Internationale Douaneraad,

en werd aangenomen o.m. door de landen van de Gemeenschappelijke Markt. De N.V.B.-naamlijst omvat 21 afdelingen (secties), 99 hoofdstukken en 1097 rubrieken; deze rubrieken worden voorgesteld d.m.v. een code met vier cijfers.

De N.V.B.-classificatie berust in hoofdzaak op de stoffen waaruit de produkten zijn samengesteld en is als dusdanig niet bruikbaar voor een degelijke economische analyse.

In 1961 werden in de N.V.B. eveneens opgenomen, de onderverdelingen van het gemeenschappelijk buitentarief dat werd uitgewerkt door de douanediensten van de Europese Gemeenschappen met het oog op de controle van de handel met derde landen.

3.2. De NIMEXE-nomenclatuur.

Sedert de maand januari 1966 gebruikt het Bureau voor de Statistiek der Europese Gemeenschappen de goederennomenclatuur voor de statistieken van de buitenlandse handel van de Gemeenschap en de handel tussen de Lid-Staten. (Nimexe).

Ongeveer 6.000 vergelijkbare posten van deze naamlijst werden ingevoerd in het kader van de Nomenclatuur van Brussel en het gemeenschappelijk douanetarief.

Deze posities zijn gekenmerkt door een code van zes cijfers waarvan de eerste vier de Nomenclatuur van Brussel voorstellen.

3.3. De Benelux-nomenclatuur.

Sedert 1960 gebruikt het N.I.S. voor het opmaken van de statistieken van de buitenlandse handel van de B.L.E.U. een gemeenschappelijke nomenclatuur van de Beneluxlanden, die steunt op de nomenclatuur van Brussel en het Gemeenschappelijk buitentarief. In deze nomenclatuur werden in 1966 de posten van de NIMEXE-nomenclatuur opgenomen. Bepaalde NIMEXE-posten werden op hun beurt uitgesplitst in statistische posten van nationaal belang.

De Benelux-nomenclatuur telde op 1 januari 1974 6.711 statistische posten.

3.4. De Type-classificatie voor de internationale handel (TCIH)

In 1950 heeft de UNO de Type-classificatie voor de Buitenlandse Handel opgesteld, in het Frans afgekort C.T.C.I. Met deze naamlijst werd beoogd de economische analyse te vergemakkelijken en te komen tot de vergelijkbaarheid, op internationale schaal, van de gegevens i.v.m. de buitenlandse handel.

Wegens transponeringsmoeilijkheden tussen de TCIH en de NVB, besloot de UNO over te gaan tot een hierziening van de TCIH, door een synthese te maken van deze beide naamlijsten. De eerste uitgave van de aldus herziene TCIH-naamlijst verscheen in 1960. In 1972 werd door de UNO een nieuwe herziening voorgesteld, deze naamlijst wordt op dit ogenblik aan een nieuw diepgaand onderzoek onderworpen.

3.5. De Classificatie voor Tarief en Statistiek (C.S.T.)

De E.E.G. gebruikt de herziene I.T.C.I. onder een andere naam : Classificatie voor Tarief en Statistiek. De C.S.T. verschilt van de herziene I.T.C.I. alleen doordat enkele facultatieve onderverdelingen, van de herziene I.T.C.I. werden opgenomen.

3.6. De internationale Type-classificatie per industrie (I.T.C.I.).

Deze nomenclatuur werd in 1948 door de UNO uitgewerkt en voor het laatst herzien in 1968. Hierin zijn de goederen, die het voorwerp zijn van de internationale handel volgens de bedrijfstakken die ze hebben voortgebracht, opgenomen.

3.7. De Naamlijst voor vervoerstatistieken (N.V.S.)

Deze naamlijst werd uitgewerkt door de E.E.G.-diensten in overleg met de betrokken lid-staten; hij werd ontworpen met de bedoeling de vergelijkbaarheid van de vervoerstatistieken naar goederensoort te vergemakkelijken. De naamlijst is minder uitgebreid dan de hogergenoemde naamlijsten; hij wordt o.m. gebruikt bij de codering van de doorvoerstatistiek.

3.8. De minimum-goederenlijst voor de statistieken over de internationale handel.

Deze naamlijst kwam klaar in 1938 door toedoen van de Volkerenbond. In deze naamlijst worden de produkten gerangschikt naar hun gebruik en de graad van bereiding; hij wordt op dit ogenblik door het N.I.S. gebezigd bij de berekening van zijn indexcijfers over de buitenlandse handel.

4. GOEDEREN NIET BEGREPEN IN DE STATISTIEK.

Er zij aangestipt dat in de statistiek van de buitenlandse handel niet begrepen zijn :

- de in- en uitvoerverrichtingen die geen handelsverrichtingen zijn, bijvoorbeeld verhuisboedels, in het internationaal verkeer gebruikte voertuigen, het reisgoed van reizigers, tentoonstellingsgoederen, monsters en stalen zonder handelswaarde en dergelijke meer;
- de door Belgische schepen aangevoerde vis, die als nationaal produkt wordt beschouwd;
- de goederen die geen andere bewerking ondergaan dan verpakking of sortering;
- bankverrichtingen in verband met overdrachten van goudstaven en zilveren of gouden munten.

- Sedert mei 1954 tot en met 1966 de zendingen van goederen waarvan de waarde minder is dan 1.000 F ; sedert 1 januari 1967 de goederenzendingen met een waarde van minder dan 1.000 F betreffende levende dieren, produkten van het dieren- en plantenrijk, produkten van de voedselnijverheid, dranken en tabak (hoofdstukken 01 tot 24 van de statistische goederennaamlijst), alsook de goederenzendingen met een waarde van minder dan 5.000 F voor alle andere goederen.
- Sedert 1956 tot en met 1971 het ruw en halfbewerkt goud alsmede gouden munten die niet wettelijk meer in omloop zijn. Van 1972 af worden deze goederen opnieuw opgenomen onder de hoofdstukken 71 en 72.

Vanaf juni 1956 zijn niet begrepen in de doorvoerstatistiek de goederen zendingen waarvan het gewicht geen 1.000 kg bedraagt.

Het luchtvervoer maakt op deze regel evenwel uitzondering : hier is geen opnamedrempel gesteld.

Scheepsvoorraad wordt opgenomen in de statistiek met uitzondering van de inlandse produkten welke als scheepsvoorraad in de Belgische schepen worden geladen. Deze laatste goederen komen nochtans in aanmerking voor de statistiek der ladingen (havenstatistiek).

5. INDEXCIJFERS VAN DE BUITENLANDSE HANDEL.

5.1. Hoeveelheidsindexcijfers.

De hoeveelheidsindexcijfers worden berekend om de ontwikkeling van de in- en uitvoer te volgen nadat de schommelingen welke voortspruiten uit de prijsbewegingen zijn uitgeschakeld.

De berekening van de ontwikkeling van de buitenlandse handel op grond van het totale gewicht is eng gebrekkig vermits hierbij geen rekening wordt gehouden met het verschillend economisch belang dat enerzijds zware goederen en anderzijds lichte goederen kunnen hebben. Zo kan een fors gestegen uitvoer van zand doen geloven dat het uitzicht van de handelsbalans is verbeterd, terwijl integendeel de uitvoer van dure afgewerkte produkten aanleiding kan zijn om diezelfde balans negatief te beïnvloeden.

Het hoeveelheidsindexcijfer van de invoer, resp. uitvoer, is daarom het gewogen rekenkundig gemiddelde van de enkelvoudige indexcijfers van de hoeveelheden welke van de verschillende produkten worden ingevoerd resp. uitgevoerd, de wegingscoëfficiënten evenredig zijnde met de invoer- resp. uitvoerwaarde van deze produkten in de basisperiode. Het is dus een indexcijfer met vaste wegingscoëfficiënten van het Laspeyrestype.

De formule kan als volgt worden uitgedrukt :

$$I_q = \frac{\sum p_0 q_1}{\sum p_0 q_0} = \frac{\sum p_0 q_1}{\sum p_0 q_0}$$

q_1 = hoeveelheid in de berekeningsperiode

q_0 = hoeveelheid in de basisperiode

p_0 = eenheidsprijs in de basisperiode

5.2. Prijsindexcijfers (unit value-indexcijfers)

Voor het berekenen van de prijsindexcijfers van de in- en uitgevoerde goederen kunnen hoofdzakelijk twee methoden aangewend worden :

- a) de berekeningen doen steunen op de marktprijzen van de verschillende goederensoorten (inlichtingen ingewonnen bij de importeurs en exporteurs);
- b) de berekeningen baseren op de "gemiddelde eenheidswaarden" (unit values) der goederen, welke bekomen worden door, voor iedere goederensoort, de totale in- of uitvoerwaarde te delen door de in- of uitgevoerde hoeveelheid. Aangezien de produkten welke in eenzelfde rubriek opgenomen zijn, in de basisperiode enerzijds en de berekeningsperiode anderzijds, niet noodzakelijk dezelfde zijn, gaat het hier dus niet om echte prijsindexcijfers doch om indexcijfers van de gemiddelde waarde. Wegens het beschikbaar materiaal zijn het deze indexcijfers welke door het N.I.S. berekend worden.

Het indexcijfer der gemiddelde waarde, zowel bij invoer als bij uitvoer, is het gewogen rekenkundig gemiddelde van de indexcijfers der gemiddelde waarde van de verschillende goederensoorten. De wegeningen gebeuren evenredig met de waarden van de hoeveelheden ingevoerde resp. uitgevoerde goederen tijdens de berekeningsperiode, deze waarden berekend zijnde met de prijzen van de basisperiode.

De formule kan als volgt worden geschreven :

$$I_P = \frac{\sum p_0 q_1 \frac{p_1}{p_0}}{\sum p_0 q_1} = \frac{\sum q_1 p_1}{\sum q_1 p_0}$$

waarin :

q_1 = hoeveelheid in de berekeningsperiode

p_1 = gemiddelde eenheidswaarde in de berekeningsperiode

p_0 = gemiddelde eenheidswaarde in de basisperiode

Het zijn dus indexcijfers met veranderlijke wegingscoëfficiënten; ze zijn dus van het Paasche-type.

Er zij nog opgemerkt dat :

$$I_q \cdot I_P = \frac{\sum p_0 q_1}{\sum p_0 q_0} \cdot \frac{\sum p_1 q_1}{\sum p_0 q_1} = \frac{\sum p_1 q_1}{\sum p_0 q_0} = I_w$$

I_w zijnde het waarde-indexcijfer der ingevoerde resp. uitgevoerde goederen.

Er worden indexcijfers berekend voor de totale in- en uitvoer en voor bepaalde goederengroepen, nl. :

- 1) volgens de graad van bewerking der produkten : ruwe, eenvoudig bewerkte, afgewerkte;
- 2) volgens het gebruik der produkten : grondstoffen en hulpstoffen voor de produktie, investeringsgoederen, verbruiksgoederen.

Zowel in hoeveelheid als in waarde vertegenwoordigen de produkten opgenomen in de indexcijfers ongeveer 80 % van het totaal van alle goederen opgenomen in de statistiek van de buitenlandse handel. Dit gedeelte wordt voldoende representatief beschouwd voor het geheel der handelsverrichtingen.

5.3. Ruilvoet.

De ruilvoet is de verhouding tussen de indexcijfers van de gemiddelde waarde bij de uitvoer en bij de invoer; deze verhouding wordt gewoonlijk met 100 vermenigvuldigd, zodat de decimalen dikwijls kunnen weggelaten worden. Indien deze verhouding groter is dan 100 betekent dit dat het indexcijfer van de gemiddelde waarde van de uitvoer groter is dan dit van de invoer of nog dat de gemiddelde prijzen bij de uitvoer sterker gestegen zijn dan deze bij de invoer. Hieruit volgt dat het mogelijk is meer invoer te betalen met minder uitvoer. Men zegt in dat geval dat de ruilvoet verbeterd is.

